

AMIGO DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN.

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.

Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire en Aruba per drie maanden fl. 2, — met vooruitbetaling.

Voor het Buitenland per jaar fl. 10. —

Afzonderlijke nummers fl. 0,20.

BUREAU VAN DIT BLAD

PLEIN VAN PIETERMAAI, N° 129

E Courant aki ta sali toer dia Sabra.

Su prijs di abonnement ta fl. 2, — pa tres mes pa pagar pa dilanti.

Pa lugarnan for Curaçao, Bonaire, Aruba fl. 10. — pa anja.

Un number so fl. 0,20.

Curaçao 14 October.

FEMINISME.

Voor eenigen tijd dedden wij mede, dat een Katholieke dame van de aristocratie te 's Hage haar ontslag genomen had als lid van het *Utiliteits-Comité der Nationale Tentoonstelling van Vrouwenarbeid*, en dat een der redenen, welke haar tot dit besluit gebracht hadden, deze was: "omdat de gehouden Congressen aan het complex der Tentoonstelling het karakter hebben bijgezet van een door mij ten zeerste veroordeeld Feminisme."

Wij zouden op deze zaak niet terugkomen en allermindst ons gevoelen gevoelen de aangegeven reden nader te ontwikkelen, indien het ons niet gebleken was, dat ook onder ons een Feminisme wordt voorgestaan en verblegd, hetwelk van Katholiek standpunt zeker niet te rechtvaardigen is.

Wat wij thans bedoelen is, met een enkel woord in het licht te doen stellen, waarom naar onze opvatting in Katholieke kringen het Feminisme, zooals het thans gehuldigd wordt, slechts een betrekkelijke sympathie kan ondervinden. Wij aanvaardden natuurlijk het feit, dat vrouwen onder bepaalde omstandigheden geroepen zijn in eigen onderhoud te voorzien — hetzij door geestes- of door handenarbeid — onafhankelijk van den man: wij aanvaardden dit niet alleen voor enkele vrouwelijke personen, welke voor dien arbeid bepaalden aanleg hebben, maar ook voor haar, die niet getrouwd zijn, of gehuwd geweest, totden weduwstaat vervielen en voor zich en haar kroost den loonarbeid als levenszaak moeten torsen. Maar verder gaan wij dan ook niet. Wij beschouwen in beginsel iedere vrouw als bestemd

een deel uit te maken van een menschenpaar. Zoo is de kennelijke bedoeling van den Schepper.

Maar in dien gedachtenkring is geen plaats voor het denkbeeld van vrouwenarbeid anders of elders dan voor en in het door haar mede te vormen gezin. Overal dan ook waar de Katholieke Kerk haar invloed kan aanwenden, streeft zij ernaar, dat de vrouw haar bezigheid vinde in huis en de man alleen worde belast met den arbeid tot onderhoud van beiden. Het is haar ideaal, dat op dien voet overal gelukkige en welvarende huwelijken tot stand komen, omdat daardoor de mensch, de man en de vrouw, het best kunnen geraken tot hun eeuwige bestemming.

Strookt nu met deze opvatting in het algemeen het streven der vrouwen, die zich beijveren om de vrouw te leeren arbeiden voor zichzelf? Men behoeft de redevoeringen en geschriften der voornaamste woordvoersters maar in te zien, om het ontkennend antwoord te vinden. Integendeel, schering en inslag is: de emancipatie, de gelijkstelling van de vrouw met den man op de openbare arbeidsmarkt en op het politieke veld. De vrouw, zorgend en arbeidend voor zichzelf of desnoods voor haar gezin met en naast den man, op dezelfde wijze en tegen dezelfde voorwaarden als hij.

De tegenspraak die ligt tusschen hetgeen de Katholieken beschouwen als den grondslag der christelijke beschaving aan de eene zijde, en wat onze moderne hervormsters daarvan kennelijk maken willen aan de andere zijde, is een hinderpaal voor de Katholieken, die zich anders bij den arbeid voor het algemeen welzijn nimmer onbetuigd laten. Aannemend dat in bijzondere gevallen de vrouw uit de volksklasse en die uit

burgerkringen voor zichzelf zal moeten zorgen, herinneren zij zich maar al te goed, dat de arbeid voor het dagelijksch brood niet *roeping* is van de vrouw, terwijl de feministen het erop toelagen, om dien arbeid tot het hoofdmotief voor haar bestaan te maken en allerlei sociale faciliteiten willen scheppen, om de vrouw in alle kringen als de gelijke, als de concurrente van den man te doen optreden.

Dat reeds nu de gevolgen van dit onvoorzichtige streven merkbaar zijn, is een openbaar feit, hetwelk evenwel velen vrouwen uit hogere standen — die voor een goed deel de emancipatie-beweging meenen te moeten ondersteunen — schijnt te ontgaan. Zij, die nog volop godienstige geesten vinden om haar huishoudelijke arbeid te verrichten, betten er blijkbaar niet op, dat, waar duizenden meisjes zich toelagen op een val voor haar levensonderhoud, de but vergezinnen in de groote stelen gekukt gaan onder de behoefte aan getrukte dienstboden en helpsters. Bij drommen trekken daar de dochters der volksklasse en uit meer gezeten gezinnen naar de fabrieken en ateliers, of werken zich te huis stomp voor wat zij noemen een honderd uur om toch maar een beroep te leeren, waarbij op een huwelijk niet meer gerekend wordt: en zulks terzijl zij het dubbele of drievoudige loon, in kost, inwoning en vergoeding zouden verdienen als zij haar intrek wilden nemen als dienstbode in een gezin, waar zij lichamelijk en geestelijk in veel betere conditie zouden verkeerden dan op de zoo woelige publieke arbeidsmarkt.

Dit weten de Katholieke vrouwen en ook de mannen, die zich de sociale toestanden der maatschappij aantrekken; zij zijn te goed op de hoogte van het streven en het eind-

doel der emancipeerende vrouwen en zij weten te wel, dat hieraan groottendeels een stoffelijk egoïsme den grondslag ligt.

Wil hetgeen wij schreeven nu zeggen, dat wij behooren tot de — wij gelooven nog altijd vrij talrijke — klasse dergenen, bij wie de strevingen, die van verschillende zijden zich openbaren om a in de vrouw op menigerlei gebied een andere plaats toe te kennen dan haar voormalig, sechen aangewezen, niet anders dan ergernis wekken of hooghartige spotternij? Dit zou zoo kunnen wezen, indien wij uit het oog verberen, dat ook in de dwaling van een overblijfsel der waarheid van belang te vinden. Of liever, dat de dwaling niet zelden slechts de overblijfsel van een waarheid is. Hetgeen de aangelegenheid, die ons hier bezig houdt, licht het best te bevestigen, is de grondslag van de opvatting der feministen ligt een even diep als de renswaardig als een onverschillig vaststaand feit. Het fundamenteel tegenwoordige samenleving — uit welke oorzaak dan ook — is van gevechten de woorden, die de vrouw als "den man ter hulpe" gesteld aanwijzen, niet langer worden geëerbiedigd. Geëerbiedigd door hen, aan wier gezin en toelag de vrouw door die woorden werd onderworpen. Al meer en meer ontrok zich de man aan zijn plicht op dit stuk: wat wonder dat men van de zijde der vrouw bezwaren gaat maken om de sterkere helft van het menschedom in het uitsluitend bezit te laten van de rechten, die door den man alleen tot dusver werden uitgeoefend? En in zoover het hier de bevoegdheid aangaat tot het vervullen van sommige bedieningen, het bekleeden van sommige betrekkingen, veroorloofte men ons op te merken, hoe in de gegeven omstan-

FEUILLETON.

UN OLOSJI BIEUW.

Es fatal cobardia! Majan caba é ta bai, i ainda é no tabatin animo di declara Ana su amor.

Rabiá Dr. Frits Mulder a tira su sigar den un baki di sijinisi koe tabata riba mesa i el a coemiza camna den kamber bai-bini, meimei di su bafinlan koe tabata reglá i paketé caba.

Coe es cosnan aki tambe es moza a judé. Sin djé, lo é no bini clá coe reglamentoe di su panja ni di su boekin. Ta sieté anja caba koe é ta biba cerca Ana su mama, for di tem koe el bini universidad. E tabata sintiéle aki mes contentoe i dichoso koe na su cas, oenda su cuna a para un tempoe.

Promé tabata Ana solamente tabata percura pé. Es tempoe ai Ana tabata un mozita di su diez cuater anja. Ana tabata haci masjar mal chanza coe né, ma nunca el a toeméle na maloe. Pa recompensa é sá poné un bouquet riba su escritorio, koe é sá cohé ora é ta kijer. Ora es bouquet sali chikito pa su castigoe é sá ranké na vlichte di cabei. Anto é sá rabia un poco, ma no largoe, pasobra é no por keda rabiá largoe.

Ma un ciertoe dia el stop di usa su cabei largoe ta cologa, el a bira hende

grandi, i awor é tin di juda su mama percura pa cas i tambe pa Mulder. I Frits tabata masjar contentoe, den toer asunto di poco importancia, é tabata su fiel consejera.

Asina dia a bai pasando. Mulder a promové, el a bira doctor, ma e no a corda koe es *lallia* den cas di Senjora Koster lo mester tin fin un dia.

Nan a nombré na un gymnasium promé koe el a spera. Porfin é mester tabata contentoe coe es nombramentoe, ma mas tantoe dia di biaha ta jega, mas desgraciado é tabata sintié. E tabata sinti koe lo é falta toer cos, si é no tin Ana mas cerca djé, si é no ta tendé su boz mas, ni papia coe né i koe é no por confié coe su asuntunan. Sin koe hende por a ripará, es moza a conquista su corazon.

E tabata stimé.

I Ana? Ana tambe tabata stimé?

Esai tabata un punto koe Dr. Mulder no por a huzga. Cualkier otro hende na su lugar, lo a puntra e mucha muger.

Ma su cobardia! E no ta spanta pa un profesor di mas serio koe tin, ma ora Ana ta miré coe su wowonan, anto toer su bon intencionnan ta desaparecé, anto é ta haak, é ta tembla manera un mucha na su promer examen. Asina anto koe té awor es problema ai no ta resolvé. I majan é ta bai sin sabi nada mas di dié. Koe Ana ta perdí pé, esai é tabata sabi.

Toer homber no ta mes cobarde ma-

nera é. Es abogado Berger tambe tin idea riba djé i dokter Meyer a presenté un famoso bouquet manecé di Italia. El a mira é bini, i é ta perdí pé. I ta kén su culpa? Su cobardia.

Un batimentoe na porta a interrumpi curso di su pensamentoe.

Despues koe el a bisa "adelante", Ana a drenta den kamber coe un cara masjar contentoe. Sanger a jena su cabez ora el a miré.

"Zoo, dokter," é dici, "bo ta pensativa, sigur bo pensamentoe ta na Kruisburg?"

"Si, Ana!" el a respondé. Ma lo é no por a respondé: "No, mi pensamentoe ta riba bo, solamente riba bo, Ana di mi alma! No papia coe mi di Kruisburg, si bo no ta bai coe mi i como mi esposa!"

"Ata bo *Hekker*", Ana tabata sigi papia.

"Es relojero dici—corda bon—ta un cos biénw koe é no por drecha mas. Mehör bo coempra un nobo."

"Zoo, zoo," Mulder dici distraido.

"Bo sabi," Ana a sigi ta bisa, berdaderamente bo tin razon. Tantoe koe mi por corda, nunca bo olosji a camna bon. Semper nos a ponéle bon, ma nunca el a disperta bo, semper ta mi, esai tabata mi trabao."

"Si, esai ta berdad, Ana!" Mulder a respondé. Ma.... el a coemiza haak den su respondi.

Coe un cara interrogativa Ana a keda ta miré.

"Ma.... kiko dokter Mulder?"

Si, mara é no a miré noemá.

Atrobé el a bira cobarde.

"Mi no por tira es olosji afo, Mulder dici, pasobra ta un recuerdo di mi tata."

Hende por a mira riba Ana su cara koe el a keda desapuntá. Ma solamente pa un momentoe, despues el a bolbé coemiza hari amistosamente coe Mulder:

"Mi sabi, pa esai mi a trecé pa bo. Até, wardé bon, mi ta desea koe na Kruisburg lo é no sirbi solamente pa bo corda riba bo tata ma tambe riba nos toer."

El a bai na porta.

"Senjorita Ana!" é dici, "Senjorita Ana, un momentoe, mi tin un cos di papia coe bo!"

Es moza a keda para i drai mira. Si é no tabatin basta di haci coe é mes, sigur lo el a mira, koe Ana tambe a bira corrá mescos coe né ora é dici:

"Bo tin algo di papia coe mi? ta kiko asina Senjor Mulder?"

"Koe bo — koe mi — mi ta meen, mi bisa." El a conta riba su forza; i ora nan cara a contra coe otro, é dici span-tar: "Mi kier a pidi bo solamente, si bo kier—si bo kier prepara un coeminda pa mi awé nochí."

Ana a coemiza hari i a puntré bato-nando:

"Nada mas? Esai nos ta haci toer a-nochi pa bo, pakiko lo nos larga di ha-cié awé?"

El a sali.

digheden menige vrouw zich minder heeft af te vragen: op wat wijze zal ik het meest volmaakt mijn roeping als vrouw nakomen?—dan wel een bevredigende oplossing te zoeken voor het raadsel: hoe kom ik aan het voor mij noodzakelijk levensonderhoud?

Inderdaad, bij het, vooral in sommige bepaalde standen der samenleving, gestadig afnemend getal dergenen, die op den bestemden leeftijd een passende werkring vinden als echtgenoot en huisvrouw, —bij de altijd toenemende moeilijkheid om in de keuze van een voor ieder onbetwist vrouwelijk beroep zich het uitzicht te verwerven op een betamelijk levenslot, kan het geen bevrediging wekken indien de vrouw van zekeren aanleg en opvoeding zich genoopt voelt tot een overgaan op het terrein, dat vroeger uitsluitend den mannen scheen voorbehouden. Aan vrouwelijke artsen, journalisten, beamten in openbaren dienst werd vroeger niet eens gedacht.—zou men er op dit oogenblik nog wel aan gedacht hebben, indien de sterkere sekse zich van elk ingrijpen op het gebied van vrouwenarbeid zoo zorgvuldig had onthouden, als men nu verlangt dat de vrouwen het ten opzichte der mannelijke verrichtingen doen? De groote wet "van vraag en aanbod", de grondsteen van onze tegenwoordige economische rechtsleer, eischt toch zeker geen mindere vrijheid voor de vrouw dan die welke de man zich meent te mogen gunnen?

En voorts — is men er wel zeker van dat bij de ergernis, die in sommige kringen door het optreden van vrouwelijke leden der balie, ja, der magistratuur of der Volksvertegenwoordiging wordt gewekt, is men er wel zeker van, vragen wij, dat bij die ergernis niet veel meer een onedel gevoel van naijver dan een prijselijke zorg voor betamelijkheid voorzit? Immers het feminisme moge niet overoud wezen, 't is toch niet van vandaag of gisteren! Althans in sommige zijner verschijnselen viel het reeds op te merken, toen door de groot-industrie van onze eeuw de vrouw gelokt werd van haar huiselijken haard en in dienst gesteld van de fabrieken als de gelijke van den man in den arbeid der handen. Heeft toen reeds aanstonds in de door ons bedoelde kringen de verontwaardiging zich uitgesproken in dezelfde richting, waarin zij thans zich openbaart? En, zoo neen, vanwaar het verschil?

Slotom van dit alles is: de feministische beweging onzer dagen, hoe wel naar onze meening in beginsel niet te verdedigen, vindt haar verklaring en tot zekere hoogte haar rechtvaardiging in de misstanden, die zich in de hedenlaagse samenleving op maatschappelijk gebied voordoen.

Door zich enkel tegen het feminisme te verzetten, komt men er niet. Men neme de oorzaken ervan weg. Met andere woorden: men keere terug tot een maatschappelijk stelsel, dat met den Wil van den Oppersten Wetgever te eerbiedigen de voorwaarde biedt tot een ordelijke en heilvolle samenleving.

NIEUWSBERICHTEN.

CURACAO.

Kerkelijke berichten.

Men schrijft ons uit Rincon op het eiland Bonaire onder dagteekening van 10 October het volgende:

Zaterdag 8 October was een ware feestdag voor de St. Martinusparochie alhier. Dien dag toch herdacht de Eerwaarde Zuster MARIE VINCENT het uur, dat zij vijftig jaar geleden hare geloften aflegde. Geen wonder, dat de Zeer Eerwaarde Heer Pastoor en de Katholieken van Rincon dat feest zoo plechtig mogelijk gevierd hebben, vooral nu de Eerwaarde Zuster MARIE VINCENT het grootste deel dier vijftig jaren in de Curaçaosche Missie doorbracht. En niet het minst had de St. Martinusparochie te Rincon reden tot dankbaarheid, wijl de Eerwaarde Zuster daar reeds veertien jaar werkzaam is.

Des morgens werd de Jubilarisse, omgeven van hare Eerwaarde Medezusters die te Bonaire verblijf houden, door een stoet van koorknapen en bruidjes naar het feestelijk versierde kerkgebouw geleid. Een groote menigte was aanwezig en het H. Misoffer nam een aanvang. Na het Evangelie beklom de Zeer Eerwaarde Heer C. SMITZ, Pastoor der St. Bernardusparochie te Kralendijk, den preekstoel en gaf in het leven van de Eerwaarde Zuster MARIE VINCENT het beeld eener volmaakte religieuze te aanschouwen. Na de H. Mis werd plechtig de lofzang *Te Deum* gezongen.

Toen de plechtigheden in de kerk waren afgelopen, had er in het versierde schoolgebouw receptie plaats. De districtmeester van het 2e district op het eiland Bonaire, de Heer E. WOUT, wenschte uit naam der bevolking de Jubilarisse geluk met den heuglijken dag en dankte haar in naam van allen voor hetgeen zij in het belang der Rinconsche gemeente had gedaan. Hierbij werd door de Katholieken van Rincon aan de Eerwaarde Zuster MARIE VINCENT een blijvend aandenken vereerd, dat tot gebruik in de kerk bestemd werd.

Nu naderde de Rinconsche schooljeugd en bood aan haar beminde Meesteresse een eerekroon aan als om de kroon te zetten op een vijftigjarigen arbeid, met zooveel opoffering en zoo onverdroten verricht. De kleinen werden verder dien dag onthaald op versnaperingen en innig gemeend klonk

vencé su cobardia i koe el a pidi Ana su mán. Prudentemente es moza a jega cerca djé, té koe é tabata pega coe né. Coe un cara carinjosá é tabata miré. Pakiko é no ta papia?

Lo é no por mira den cara di es moza koe es moza tin gustoe i koe é ta spera solamente un palabra di su boca pa é cai den su biza? E ta un hombre excelente! I també spiertoe! Su frente haltóe, su cabai pretóe, su nanisji finí, su boca chikitoé bao di su mustasji boenita. El a zak den su cara pa é miré miró, pa....

Rrrr....! ta es wekker koe a bolbé haci un mal chanza.

Frits a spierta, promé koe Ana a bai, el a mira es moza su dilanti coe un cara carinjosá i den toer su cobardia el a primi es moza den su biza i dici loké é tabata busca palabra en bano anjanan largoe.

Rrrr....! e wekker a bolbé repeti. Ma masjar suave i amistosa. Es olosji tabata contentoe di é mes i di es hoben parcha.

Mulder a coeminza ta pensa atrobé den su stoel. Ana ta di mal genio, pa esai tabata masjar bon, koe é no a papia nada, sino....! Toch el a bisa koe es wekker lo haci é corda riba djé també.

Com duci es palabranan ai ta sona! Si, es wekker!

E tabata contempla es olosji bieue koe tabata para riba mesa su dilanti.

het in de volkstaal voortdurend uit hun mond: *Lang leve Zuster Marie Vincent*. Het feest werd 's avonds besloten met een plechtig Lof.

De ijskoude hand van den onverbiddelijken dood is gisteren in alle zwaarte neergekomen op het St. Elizabeths-gasthuis alhier. Daar werden ongeveer op hetzelfde uur twee Eerwaarde Zusters ten grave uitgedragen, slachtoffers eener ziekte, wier naam wij vreezen te noemen; zij mocht soms staan aan onze deuren en bij het vernemen van haar naam binnentreden in onze woning.

Den 14den Juni van dit jaar op ons eiland aangekomen, vertoefden de Eerwaarde Zusters DYPHNA en AQUINA slechts vier maanden onder ons, voorwaar een korten tijd, echter lang genoeg om ons te doen aanschouwen hoe volmaakt zij het offer brachten van hun leven, toen zij uitgingen van hun land en magen om zich te wijden aan de kranken en hulpbehoevenden in onze kolonie.

Dat dat offer niet mocht gebracht worden jarenlang, is de aanbiddelijke wil van God geweest; zij echter hebben den arbeid niet geweigerd, maar waren bereid te zwoegen en te werken en de schatten van haar medelijdend hart rondom zich te verspreiden, totdat de nacht zou komen, waarin men niet meer werken kan.

De Eerwaarde Zuster DYPHNA (in de wereld Mejuffrouw ANNA CATHARINA HUIBRECHTS) werd den 18den Februari 1869 geboren te Rijsbergen. Zij trad in de Congregatie der Eerwaarde Zusters Franciscanessen te Breda den 13den Mei 1891 en legde den 12den Augustus 1893 hare geloften af.

De Eerwaarde Zuster AQUINA (in de wereld Mejuffrouw MARIA KOUWENBERG) werd geboren te Bavel. Op twee en twintigjarigen leeftijd trad zij den 28sten Januari 1889 te Breda in de Congregatie der Eerwaarde Zusters Franciscanessen en werd den 19den Maart 1891 geprofest.

Waren hare dagen weinigen, wij weten dat het volle dagen zijn geweest, waarvoor zij, naar wij hopen, nu reeds de eeuwige belooning hebben ontvangen.

Dat zij rusten in vrede!

Officieele berichten.

Bij Gouvernements-beschikking, dd. 7 dezer maand, No. 609, is aan den Heer A. W. STATICS MULLER, 1e. Luitenant-Adjutant der dd. Stedelijke en Landelijke Schutterij, tevens Adjutant van den Gouverneur, op zijn verzoek, eervol ontslag verleend als Adjutant van den Gouverneur, onder dankbetuiging voor de als zoodanig door hem bewezen diensten.

Bij Gouvernements-beschikking, dd. 8 dezer maand, No. 612, is de 2e. Luitenant bij de dd. Stedelijke Schutterij E. S. C. DE VEER ABRAHAMZ benoemd tot Adjutant van den Gouverneur.

Havennieuws.

Het ss. *Philadelphia* van de *Red D Line*, dat verleden week Zaterdag uit New-York naar Curaçao vertrok, kwam hedenmiddag hier aan, zond de mail aan wal en ging naar Paraguana om hulp aan de *Marawabo* te verleen.

Er gaan hier allerlei onrustbarende geruchten omtrent het verleggen van het depôt der bovengenoemde Amerikaansche maatschappij en over het wijzigen van de route te volgen door de stoomschepen der lijn. Men doet wijs met vooralsnog niet te veel geloof te slaan aan dergelijke berichten daar zij slechts op gissingen steunen.

Gisteren kwam hier van La Guaira de bemanning aan van het Engelsche schip *Alfred*, dat voer tusschen Curaçao en Barbados en op de hoogte van La Guaira schipbreuk heeft geleden. Het scheepsvolk werd ondergebracht in het quarantainegebouw aan de Caracas-baai.

Gisteren in den namiddag kwam hier bij het Agentschap van de *Red*

D Line het bericht in, dat de *Maracaibo* op haar reis van Vela de Coro naar Maracaibo door den sterken wind nabij Paraguana op het strand was gezet. Dientengevolge vertrok gisteren de *Merida* niet naar La Guaira, maar stoomde gisterenavond omstreeks half tien naar Paraguana om hulp te verleen.

Posterij.

Lijst van onafgehaalde en onbestelbaar bevonden brieven:

Margarita Bos, Guiseppe Caruso, A. Danis, J. H. W. Gravenhorst, Manuel Hernaiz, Ana Jones, Valentina Kuiman, Manl R. Maal, Pedro V. Maduro, Manuela Penso, Eduardo Piteris, Pablo Bays Sales, David Valencia (aang.)

Niet voor verzending vatbaar, een drukwerk geaddresserd aan: American Writing Machine Compy (ubi?).

Leger.

De detachering van den 1sten luitenant der artillerie J. R. L. COLETTE bij de landmacht in West-Indië, is met twee jaren verlengd.

Politiezaken.

Toen de Heer J. F. K. VAN EPS, Hypotheekbewaarder alhier, verleden Donderdagmorgen zijn kantoor in het fort Amsterdam opende, kwam hij tot de ontdekking, dat er inbraak was gepleegd en uit een lessenaar een klein bedrag aan contanten was ontvreemd. Den lessenaar vond hij geopend, maar aan deuren of vensters van het kantoor waren geen sporen van geweld zichtbaar.

De orkaan.

Wat men vreesde is geschied; de orkaan, die de Engelsche eilanden zoozeer heeft geteisterd, heeft ook de Hollandsche Bovenwindsche eilanden bezocht. Wij kunnen niet beter doen dan daarvan het verslag te geven, zooals ons dit gedaan werd door de Zeer Eerwaarde Heeren D. KORS en L. MULDER, respectievelijk pastoor van St. Martin en Saba.

De Zeer Eerw. Heer Pastoor van St. Martin schrijft:

Zaterdag 10 September begon de barometer te dalen en bleef voortdurend dalende, totdat Maandagmorgen ook de zee teekenen gaf, dat een orkaan dreigende was. De haven kookte en bruisde op een geweldige manier. Daar in bevonden zich het stoomschip *Pretoria*, een Hollandsche brik van Henkes uit Delftshaven, een kleine schoener en twee sloepen. De *Pretoria* vertrok spoedig in de richting van St. Kitts, en had eerst Donderdag gelegenheid daar de passagiers te doen landen, waarbij echter de boot omsloeg; gelukkig kwam niemand om, alleen verloor daarbij een vrouw haar tasch met al haar geld. De Hollandsche brik bleef in de haven, daar zij niet genoeg ballast had. Zij lag even binnen de *har*, juist in het midden der branding en steigerde als een ongetemd paard. De kapitein, de stuurman, de zeilmaker en een vrouw bevonden zich aan boord.

De orkaan begon hier ongeveer 10 uur 's avonds. Mijn God, wat een weer! De wind kwam eerst uit het Z. O., draaide later naar het Oosten en daarna naar het N. O. Uit dien hoek woedde hij met zulk een kracht, dat het huis schudde en kraakte en ik dacht, dat het zou bezwijken. Het was ijselijk. Om elf uur keek ik op den barometer: een streep lager; om twaalf uur nog een streep; om één uur weer een streep. Mijn God, wat zou het einde zijn! Onderwijl liep de wind naar het Zuiden. Thans begon het met nieuwe kracht uit dien hoek te stormen, zoodat ik elk oogenblik verwachtte, dat het dak van de pastorie zou worden afgerukt. Reeds maakte ik mij gereed om een veilige schuilplaats op te zoeken ingeval het dak mocht bezwijken. Nog even zag ik op den barometer; Goddank, een streep naar boven. Langzamerhand begon de wind minder hevig te worden en om drie uur 's nachts was het gevaar geweken. Om vijf uur in den morgen was het weer geheel bedaard, ik ging toen naar buiten om een kijkje te nemen naar de verwoesting, die de orkaan had aangericht.

Nooit zal ik het gevoel van ontroering

Un cos bieue es relojero a jamé. Natural un hende asina ta mira solamente su bator material, ma su bator imaginaria é no por taxa. Frits ta recorda ainda koe den cas di suna es wekker tabata ronca coe gustoe, of keda para manera un paloe. Si é doené cuerda pa é lamanté mainta, é tin sigur koe lo é para i koe lo é droemi perdé ora. Si dia sabra anochi é no doené cuerda pa é no lamanté tempran, pa koe é por droemi basta laat, é por conta koe cincu' o caba e olosji ta haci asina un boroto, koe un morto mes ta lamanta.

Ma, tuera es hysnan ai, é tabata un bon olosji. I como asina tantoe bez Ana tabatin es recuerdo ai di familia den su manoe pa lompie, a haci es wekker ainda mas stimá den wowo di es dokter.

Aunké toer relojero di mundoe hari es cos bieue ai, toch é kier bai coe né i respeté semper.

I mientra é tabata corda asina, el a cai sinta den su stoel di zoja i el a pega sonjo.

"Mama," Ana dici un ora despues coe su mama, "ta parcé mi, koe Frits...., koe dokter ta ketoe. Mi por bai mira ki falta é?"

I despues koe su mama a consenti, el a bai bati na porta, ma é no a haja ningun respondi. El a habri e porta poco-poco i el a dreuta.

Mulder tabata morto na sonjo den su stoel. Su cara tabata presenta un legria dichosa. E tabata sonja koe el a

vergeten, dat mij toen aangreep. Van de schepen was niets meer te zien, de gehele straat was bedekt met gebroken en ontwortelde boomen en neergeslagen omheiningen. Spoedig vernam ik, dat de brik na van haar vier stevige ankers afgeslagen te zijn, tusschen de rotsen was geworpen en eenige voeten diep in het zand was geraakt. De opvarenden hadden op de rotsen kunnen springen en zich zoo kunnen redden. De schoener was geheel tegen de rotsen verbrijzeld en de sloepen gezonken. Op het Nederl. gedeelte van St. Martin zijn geen menschenlevens te betreuren; op het Fransch gedeelte is echter een boot met drie personen vergaan. De huizen in de stad zijn niet zeer beschadigd, maar buiten zijn vele hutjes en huizen omvergeworpen.

De kerk en de pastorie hebben geen groote schade geleden, alleen zijn de omheiningen omvergeworpen. Het kerkje op Simpsonsbay heeft ook een weinig geleden, de deur en de wanden namelijk zijn zwaar beschadigd door de boomen, die er tegen geworpen zijn. Die schade is echter niet groot.

De Zeer Eerw. Heer L. MULDER, Pastoor van Saba, schrijft het volgende :

De nacht van 12 op 13 September is een ongelukkige nacht voor Saba geweest. Een orkaan heeft hier vreeslijk huisgehouden. Grootte schade aan huizen en schepen, de vruchtboomen zijn gebroken of ontworteld, de aanplantingen van aardappelen, boonen, erwten, enz. zijn geheel vernietigd. De storm was kort maar krachtig en heeft ruim vier uur geduurd, namelijk van ongeveer 10 uur 's avonds tot bijna 3 uur 's morgens.

De wind was zoo sterk, dat hij het huis van den protestantschen predikant in den *Quartier* geheel en al heeft opgenomen en eenige meters verder met het dak naar beneden en de fundamenten naar boven heeft neergeworpen.

De protestantsche school, waarin een dertigtal personen waren gevlucht, die hunne huizen reeds in het begin van den storm hadden verloren, werd eveneens opgenomen en rolde den berg af tot op korten afstand, waar het gebouwtje uit elkander sloeg. Toen de school begon te kraken, waren de meesten reeds eruit gevlucht; zes personen moesten de ongewone buiteling meemaken, zij werden zwaar gewond, doch gelukkig is niemand van hen gestorven.

Ook ik heb mijn deel gehad. Het oude huis, dat nu ongeveer een maand in mijn bezit is en waarin school werd gehouden, heeft zeer veel geleden. De schade aan de Missie-gebouwen bedraagt ruim 600 gld.

De gehele vloot van Saba evenals die van St. Eustatius is geheel vernietigd. Was de *Gouverneur* *van den Brandhof* niet gekomen, dan had ik Saba niet kunnen verlaten om te St. Eustatius een onderzoek in loco in te stellen. Weinig schade is hier aangericht in den *Bottom*, welk gedeelte meer beschut is tegen den wind. Overigens is de ellende hier groot. Velen hebben met hun woning hun have en goed verloren, anderen zagen hun scheepjes, de bron van verdienste, vergaan, en er is geen hoop meer, dat er nog iets van den oogst terecht komt.

Gelukkig heeft St. Eustatius weinig geleden; de orkaan schijnt daar niet gepasseerd te zijn.

Een bede om hulp.

In de *Curacaosche Courant* van 14 October II. lezen wij het volgende:

Op jl. Dinsdag had er ten Gouvernementshuize een bijeenkomst plaats van eenige Heeren, door den waarnemenden Britschen Consul alhier in overleg met den heer Gouverneur uitgenoodigd om een Commissie uit te maken om bijdragen te ontvangen tot leniging van het lijden van de armoedige bevolking van de eilanden Barbadoes en St. Vincent, zoo zwaar door den orkaan van 10 en 11 September jl. geteisterd.

Door den heer Gouverneur, den waarnemenden Britschen Consul en de overige leden der Commissie zullen lijsten tot in teekening worden rondgezonden.

Curacao's ingezetenen hebben zich immer bereid getoond hulp te verleenen aan noodlijdenden, en al is op dit oogenblik de toestand van ons eiland verre van rooskleurig, vertrouwen wij dat de hulpvaardigheid van onze medebur-

gers zich bij deze gelegenheid niet ontbetoond zal laten.

Wij hebben voor 21 jaar de onderzanding opgedaan van de ellende en armoede, welke de gevolgen zijn van een orkaan, en kunnen niet dan medelijden hebben voor hen, die in de afgelopen maand zoo zwaar zijn beproefd.

Een ieder zondere dan, zij het een penningske, af voor den zwaar geteisterde armen van St. Vincent en Barbadoes!

Gaarne schreven wij hierbij een aanbevelend woord voor de Engelsche eilanden. Echter nu de berichten der Hollandsche eilanden, vooral van Saba, zoo droevig zijn, is het plicht die eilanden, op de eerste plaats in de liefdadigheid aan te bevelen. Zij hebben thans het meeste recht op onze ondersteuning en gelijk wij in deze droevige omstandigheden voor onze eigen eilanden moeten zorgen, zoo kunnen wij ook verwachten, dat de Engelschen het voor de hinnen zullen doen; zonder onzen bijstand zullen dus de bewoners van St. Vincent en Barbados niet van hulp verstoken zijn. Hun, die onder ons vermogend zijn, bevelen wij echter na onze eilanden ook de Engelsche aan.

Wij hopen dus, dat spoedig onder ons eenige heeren het initiatief zullen nemen tot het vormen eener commissie, die zich belast met het inzamen van gelden om den nood te lenigen der Bovenwindsche eilanden, vooral van Saba, opdat de hoop welke de bewoners dier eilanden op het zustereiland Curacao gevestigd hebben, niet beschaamd worde. Wij van onzen kant stellen gaarne de kolommen van ons blad ter beschikking dier Commissie tot het vermelden van giften en anderszins.

Een toezending.

De Heer ALFREDO F. SINTIAGO heeft een werk verricht, dat getuigt van onvermoeiden ijver en taale volharding; hij heeft de regels, die bij het spreken van het Papiamentsch gevolgd worden, verzameld en naar het voorbeeld van spraakkunsten van andere talen gerangschikt in een *Gramatica cortice di Idioma Papiamentoe*.

Met ingenomenheid begroeten wij dit boekje, als een eerste welgeslaagde poging van dien aard, en juist daarom onthouden wij ons van te wijzen op eenige onjuistheden, die den schrijver zelf, nu zijn arbeid in druk verscheen, niet meer zullen ontgaan.

Toch veroorlooven wij ons een vraag. De Heer SINTIAGO zal hetzelfde boekje, dat thans geheel in het Papiamentsch verscheen, ook in het licht geven met het Hollandsch en Spaansch tot grondtaal. Zou hier, zoo vragen wij, op dit punt het digstie-vermogen van Curacao niet overschat worden? Daarbij, voor vreemdelingen zoowel Hollanders als Spanjaarden, die op ons eiland vertoeven, is het hoofdzaak, dat zij zich spoedig verstaanbaar uitdrukken en dit wordt over het algemeen binnen korten tijd aangeleerd in het maatschappelijk verkeer; voor hen, die daarna de fijnheden der Papiamentsche taal willen kennen, levert dan een spraakkunst met het Papiamentsch tot grondtaal geen moeilijkheid meer.

Als aanvulling der spraakkunst zal ook binnenkort van de hand deszelfden schrijvers een *Hollandsch-Papiamentsch en Papiamentsch-Hollandsch Woordenboek* verschijnen. De prijs daarvan bij in teekening wordt geraamd op 50 ct. per aflevering van acht bladen druks.

Ingezonden Mededeelingen.

HERSTEL DER KRACHTEN.

Wij allen schijnen sterk te zijn. Maar wij voelen ook, dat onze spieren zonder kracht zijn, wanneer wij ze noodig hebben bij het werk. Doch wat is kracht, wat brengt kracht voort? In vijf woorden: *Kracht komt van verteerd voedsel*. En wanneer het pijaverteringsproces wordt beuwend; wat staat u dan te wachten? Wel, zwakte, en daarbij nog

een werkelooze lever, een verward zenuwgestel, slapeloosheid, vermaagering, wezenloosheid, dan verkoudheid met hoest en hoogstwaarschijnlijk een van beiden, of een kwijnende tering, die u jarenlang een ellendig bestaan doet voortslepen, of een vliegende tering, die u in zes weken naar het kerkhof brengt. Ziedaar hoe het met onze krachten gaat en wat er later mede gebeurt. Indien er een macht is om in zulke gevallen te helpen, dan is het

HET PREPARAAT

VAN WAMPOLE,

dat bereid is uit de voedende bestanddeelen van zuivere Levertraan, door ons getrokken uit verse levers van kabeljauw, zonder walgelijken smaak en reuk, vermengd met Hypophosphiten-siroop. Extracten van mout en wilde kerseschillen. Wampole's preparaat wekt den eetlust op, bevordert de spijsvertering, geeft kracht aan ieder werkend lichaamsdeel, zoodat de patient in staat is met goed gevolg een ziekte aan te vallen, die op een andere wijze noodlottig worden kan. Het is een geneesmiddel zoo zoet als honig, bereid in het licht der moderne wetenschap en met de hulp der grootste ondervinding. Het heeft zijns gelijken niet; zijn verdienste is het preparaat geheel en al eigen. Het is niet een onderwetsch mengsel, maar een goed werkend geneesmiddel overeenkomstig den tijd, ja zelfs een feit, dat den tijd vooruitgelopen is. Alleen het onvervalschte preparaat geeft reeds goede resultaten na de eerste dosis. Men kan er niet mede bedrogen worden. Bij alle apothekers wordt het verkocht. (3)

EMULSION DE SCOTT.

Puerto Cabello, Venezuela Mayo 8, 1894. "El que subscribe Médico Cirujano de la Universidad de Caracas, certifica: que hace algun tiempo viene usando la 'Emulsion de Scott' de aceite de higado de bacalao con hipofosfitos de cal y de sosa habiendo obtenido siempre buenos resultados en todas las afecciones constitutivas, y en todas aquellas en que es necesario el uso de un reconstituyente."

DR. PAULINO T. VALBUENA.

NEDERLAND.

De Vlootrevue.

Aangaande de vlootrevue op het Hollandsch Diep bij Moerdijk, een onaanzienlijk plaatsje van Noord-Brabant, dat thans een zekere vermaardheid heeft gekregen, vinden wij het volgende vermeld.

Te elf uur veertig vertrokken de Vorstinnen 15 September uit Den Haag naar het Hollandsch Diep, op haar reis vergezeld, behalve door vele dames en heeren der Hofhouding, door den minister van Marine, jhr. Roëll, gekleed in admiraals-uniform, met wien koningin Wilhelmina zich, vóór zij in den trein stapte, nog eenige oogenblikken onderhield. De trein kwam te 1 uur aan het versierde station Moerdijk aan.

De jonge Vorstin werd daar verwelkomd door den schout-bij-nacht H. Quispel, directeur en kommandant der marine te Hellevoetsluis, tevens kommandant der stelling van de monden der Maas en van het Haringvliet.

Een fraai opgetuigde Koningssloep lag gereed, onder bevel van den luit. ter zee 2e kl. Quispel — zoon van den kommandant — om H.H. MM. en gevolg terstond, gevolgd door Hr. Ms. instructieschip *Bellona*, de schoener *Dolfijn* en het stoomschip *Nederland* van de Maatschappij *Zeeland*, naar het als Kon. jacht dienstdoende schip *Zeeland* te slepen, die voorafgaan of aan stuur- en bakboord-zijde geëscorteerd door de vischtorpedebooten *Ardoeno*, *Empang* en *Batok*, eerst later de aangewezen eereplaats innam.

Aan boord gekomen, werd, terwijl de Koninklijke standaard in top werd gehaald, H. M. ontvangen door den bevelhebber der scheepsmacht, den schout-bij-nacht F. K. Engelbrecht, directeur en kommandant der Marine te Willems-oord, kommandant der stelling van Helder, wiens kommando- of admiraalsvlag wapperde aan boord van Hr. Ms. pantserdekschip *Zeeland*. De *Ze-*

land voegde zich daarna bij het eskader, dat in één linie, achter elkander, in de richting van het westen naar het oosten lag gerangschikt.

In geregelde volgorde lagen daar: het flotille-vaartuig der Indische militaire marine *Koetei*, de monitors *Cerberus* en *Krokodil*, de pantserdekschepen *Zeeland*, *Holland* en *Friesland*, de rivier-vaartuigen *Mosa* en *Rhenus*, en de kanonneerbooten *Hefring* en *Hadda*. Tegenover deze linie schaarden zich de schepen der genoodigden, geankerd aan de door tonnenboeien aangegeven plaatsen, aan de westzijde de persboot, de *Stad Zwalve*.

Daarnaast de *Kraijenhoff*, waarvan de passagiers niet te herkennen waren. In oostelijke richting van het Kon. jacht vervolgde de linie aldus: de *Bellona* met de Indische Vorsten, die per spoor te Dordrecht aangekomen, met de stoomboot *Veerdienst I* aan boord waren gebracht; dan de *Dolfijn* met de ministers en presidenten der Kamers met hun dames, vervolgens de *Nederland* van de Maatschappij *Zeeland*, met de leden van den Raad van State en van de beide Kamers, zoomede tal van hoofdambtenaren van 't Departement van Marine, allen met dames; de *Nazareth*, met de genoodigden van den minister van Marine, de *Batoks* met de officieren van diens Departement; de *Coertzen* en *Schelde*, met invites van den kommandant van Willems-oord en van den inspecteur van het loodswezen, en eindelijk de *Zeemeeuw*, die, circa 400 meter van de persboot verwijderd, ook werd ingenomen door een onherkenbaar gezelschap. Op korten afstand van de haven van Moerdijk lagen nog geankerd de instructieschepen *Nautilus* en *Castor* en het pas van de reis gekomen schip *Alkmaar*, terwijl de vischtorpedo-booten *Idjen* en *Krakatau* mede aan de revue deelnamen, voor speciale diensten ter beschikking van den bevelhebber.

Achter de linie, zoowel van de oorlogsschepen als van de Koninklijke en andere booten met genoodigden en op eenigen afstand van daar, in de richting van de haven, lagen tal van grootere en kleine particuliere vaartuigen, plezierbooten, verscheperen, tjalken, jachten, zeilbootjes, kortom een onafzienbare vloot, alle keurig bevlagd en met groote gezelschappen aan boord.

Men kon ook aan de oevers van 't Diep de duizenden toeschouwers onderscheiden, vooral wanneer ze met zakdoeken en hoofddekseis zwaaiend, gelijk alles op de schepen, onder het gejubel op 't water van hun aanwezigheid in de verte wilden getuigen.

Toen, onder het losbranden van het Kon. saluut, van de schepen bij de haven, het Kon. jacht het anker lichtte, om door den Nieuwen Overval naar de scheepsmacht te stoomen, leverde het Hollandsch Diep een inderdaad hoogst verrassend schouwspel op.

De Vorstelijke boot voer eerst tot het oostelijke schip en toen de gehele linie langs de zuidzijde voorbij, op korten afstand van de schepen blijvende, zoodat het *Wilhelmina* der muziek en het *hip, hip, hip, hoera!* van de equipages, in het want paradeerend, H. M. vroolijk toeklonken. Op elk schip werd achtereenvolgens dat paradeeren en joelen herhaald, waarbij de matrozen met de mutsen zwaaiden op het hoezee driemaal, gelijkmatig als een goed afgericht zangkoor.

Aan het westelijk einde der linie aangekomen — dus bij het verst verwijderde schip, de *Koetei*, wendde het Kon. vaartuig den steven en stoomde nu langs de noordzijde de linie weder langs, tot in het midden, nabij het admiraalsschip. Daar ankerde het en H.H. MM. gingen nu van de *Zeeland* op het admiraalsschip over, met een hernieuwd gejoel ontvangen, dat op alle schepen werd herhaald. De lucht dreunde van dat salvo van hoezee's.

De schout-bij-nacht Engelbrecht dankte H. M. hier in ronde zeemanstaal voor dit onvergetelijk bezoek aan de vloot en gaf haar de verzekering, dat de vurige liefde van de marine voor de dynastie van Oranje waarborg zou blijven voor de nauwgezette en vaderlandlievende plichtsbetrachting der zee-macht, die, moest, het zijn, voor den roem en de eer van ons Vorstenhuis, het vaderland en zijn koloniën, voor geen offer zou terugdeinzen.

Hoogst erkentelijk voor deze verzekering, drukte Hare Majesteit den bevel-

